herpy

AGAMY

Abrolhos Bearded Dragon

Pogona minima

Pogona minima to mała, dzienna agama brodata, występująca wyłącznie na wyspach Wallabi w archipelagu Houtman Abrolhos u wybrzeży Australii Zachodniej. Mierzy około 11 cm od pyska do kloaki, ma długie kończyny i ogon oraz jedynie słabo zaznaczoną brodę. Doświadczeń hodowlanych prawie brak, dlatego poradnik opiera się na najbliższych krewnych.

Rodzina: Agamidae Dawna nazwa: *Amphibolurus barbatus minimus; Amphibolurus minimus; Pogona minor minima*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**25-30 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**10-15 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Naziemny i kopiący nory**
Środowisko	**Półpustynia**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**120 × 60 × 60 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**24-37 °C**
Miejsce wygrzewania	**40-45 °C**
Temperatura w nocy	**13-24 °C**
Wilgotność	**30-50%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Niezbędne** Strefa Fergusona 3
Pokarm	**Owady i rośliny**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**5-19 jaj**
Inkubacja	**58-64 dni** przy 29 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Niepoddany ocenie (NE)**

O gatunku

Pogona minima to mała i smukła agama brodata. Dorosłe osobniki mierzą około 11 cm od pyska do kloaki. Długość całkowita nie jest udokumentowana, ale proporcje ciała i ogona u *Pogona minor* pozwalają ją oszacować na 25-30 cm. Gatunek jest nieco mniejszy od *P. minor* i ma dłuższe kończyny i ogon w stosunku do tułowia. Broda jest słabo rozwinięta, a podobnie jak u *P. minor* wzdłuż boków ciała biegnie pojedynczy rząd małych, sterczących kolców.

Taksonomia nie jest wyjaśniona. Gatunek został opisany w 1933 roku przez Arthura Loveridge'a jako podgatunek *Amphibolurus barbatus* i od tego czasu najczęściej traktowano go jako podgatunek *P. minor*. Bywa też uznawany za odrębny gatunek, podobnie jak *Pogona mitchelli*, ale w dużej części nowszej literatury obie formy nadal figurują jako podgatunki *P. minor*. Ten poradnik traktuje *P. minima* jako odrębny gatunek. Epitet gatunkowy *minima* oznacza po łacinie najmniejsza.

Angielska nazwa "Western Bearded Dragon" bywa używana zarówno dla tego gatunku, jak i dla *Pogona minor*, więc jest nieprecyzyjna.

Występowanie i środowisko

Pogona minima występuje wyłącznie w grupie Wallabi w archipelagu Houtman Abrolhos, liczącym 122 wyspy i położonym około 80 km na zachód od Geraldton w Australii Zachodniej. Gatunek odnotowano na North Wallabi, East Wallabi i West Wallabi. Miejscem typowym jest West Wallabi. Zasięg obejmuje więc zaledwie kilka niewielkich wysp.

Na kontynencie gatunek zastępuje *Pogona minor*.

> **Naturalny zasięg:** Australia.

ŚRODOWISKO

Na wyspach panuje półsuchy klimat śródziemnomorski z gorącymi, suchymi latami i chłodniejszymi, wilgotnymi zimami. Morze łagodzi wahania: w lutym średnia dobowa temperatura minimalna i maksymalna wynosi ok. 19 i 32 °C, w lipcu ok. 9 i 20 °C. Rocznie spada około 470 mm deszczu, głównie od kwietnia do września. W roślinności dominują niskie, odporne na zasolenie krzewy, a flora przypomina nadbrzeżną florę kontynentu. *Pogona minima* jest aktywna w dzień i żyje na ziemi oraz w niskiej roślinności.

Nie udokumentowano, czym gatunek żywi się ani jak rozmnaża się w naturze. Najbliższy krewny, *Pogona minor*, jest głównie owadożerny, a części roślin stanowią około jednej piątej pokarmu. Należy przyjąć, że tak samo jest w tym przypadku.

Hodowla

TERRARIUM

O hodowli *Pogona minima* wiadomo niewiele, a gatunek prawie nie został opisany w niewoli. Wartości dotyczące terrarium, temperatury, wilgotności, oświetlenia, pokarmu i długości życia zapożyczono od *Pogona minor* i *Pogona vitticeps*. Australia nie zezwala na eksport dzikich gadów, więc zwierzęta poza tym krajem pochodzą z dawnych importów i ich potomstwa.

Jeden dorosły osobnik potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 120 × 60 × 60 cm, a dodatkowa przestrzeń zostanie wykorzystana. Terrarium musi być dobrze wentylowane, z pokrywą lub siatką. Powierzchnia dna jest ważniejsza niż wysokość, ponieważ gatunek żyje na ziemi i kopie.

Urządź płaskie miejsce do wygrzewania z kamienia lub drewna pod lampami, co najmniej dwie kryjówki (jedną w ciepłym, drugą w chłodnym końcu), niskie gałęzie i stabilne stosy płaskich kamieni. Podłoże musi nadawać się do kopania: warstwa o grubości co najmniej 10 cm z drobnoziarnistego piasku zmieszanego z czystą ziemią, np. 60 % piasku i 40 % ziemi. Alternatywą dla młodych i chorych zwierząt jest twarde podłoże, takie jak nieszkliwione płytki lub łupek. Piasek wapienny, kruszone łupiny orzechów i kora się nie nadają, ponieważ połknięte mogą spowodować zaparcie. Odchody usuwaj codziennie, a sypkie podłoże wymieniaj w całości co 3-6 miesięcy.

Trzymaj zwierzęta pojedynczo. Samce są terytorialne, a osobniki dorosłe i młode zawsze muszą być oddzielone.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

TEMPERATURA

Ogrzewaj co najmniej dwoma spotami halogenowymi nad miejscem do wygrzewania. Powierzchnia w tym miejscu powinna mieć 40-45 °C w pomiarze termometrem na podczerwień, a ciepła plama musi być co najmniej tak duża jak całe zwierzę. Temperatura powietrza w terrarium powinna wynosić 24-37 °C, najwyższa po stronie miejsca do wygrzewania, najniższa po przeciwnej. Powierzchnia w chłodnym końcu powinna mieć 25-29 °C.

Do pomiaru powierzchni używaj termometru na podczerwień, a do powietrza termometru cyfrowego z sondą; mierz dopiero wtedy, gdy lampy świecą od około trzech godzin.

W nocy temperatura może spaść do 13-24 °C, co odpowiada łagodnemu klimatowi wysp. Podłącz lampy do termostatu z czujnikiem w chłodnym końcu, aby wyłączały się, jeśli chłodna strona przekroczy 37 °C.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić 30-50 %, mierzona w chłodnym końcu, a terrarium musi mieć możliwość przeschnięcia. Stojące, wilgotne powietrze i mokre podłoże prowadzą do chorób. Jeśli wilgotność stale jest za wysoka, pomaga mały wentylator nad siatką w chłodnym końcu. Zawsze zapewniaj świeżą wodę w płytkiej misce. Lekko wilgotna kryjówka w chłodnym końcu ułatwia linienie.

OŚWIETLENIE I UVB

Pogona minima jest aktywna w dzień i potrzebuje silnego, białego światła. Miejsce do wygrzewania powinno być najjaśniejszym punktem, a oświetlone powinno być 75-100 % długości terrarium.

UVB jest niezbędne, a gatunek, podobnie jak pozostałe przedstawiciele rodzaju, zalicza się do strefy Fergusona 3. Używaj świetlówki T5 HO o mocy 10-14 % UVB w oprawie z odbłyśnikiem nad ciepłą stroną, równolegle do lamp grzewczych. Celem jest indeks UV 4,0-4,5 przy miejscu do wygrzewania, spadający do 0 w chłodnym końcu. Najlepiej mierz miernikiem UV, ponieważ odległość zależy od świetlówki, oprawy i siatki. Szkło i plastik między świetlówką a zwierzęciem blokują UVB. Dobre świetlówki T5 HO wymienia się po ok. 12 miesiącach. Światło włączone jest 12-14 godzin dziennie latem i około 10 godzin zimą, sterowane wyłącznikiem czasowym.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Pogona minima karmisz tak jak *Pogona minor*: głównie owadami i w mniejszej części zieleniną.

- Świeżo wyklute (poniżej 3 miesięcy): owady 2-3 razy dziennie i zielenina codziennie.
- Młode (3-12 miesięcy): owady i zielenina codziennie.
- Dorosłe: owady 3-5 razy w tygodniu i codziennie mała porcja zieleniny.

Dobrym pokarmem są karaczany dubia, świerszcze, szarańcza, larwy muchy czarnej (black soldier fly) i jedwabniki; mączniaki podawaj oszczędnie. Owady nie mogą być większe niż odległość między oczami zwierzęcia i przez co najmniej 24 godziny przed podaniem powinny być dobrze karmione. Dzikie owady mogą być opryskane i należy ich unikać.

Zielenina to np. rukola, pak choi, jarmuż, mniszek lekarski i rukiew wodna, pokrojone w drobne paski. Awokado jest trujące. Owoce są rzadkim przysmakiem.

Oprószaj owady wapniem. Raz w tygodniu posyp sałatę multiwitaminą.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Pogona minima jest aktywna w dzień i dużo się wygrzewa. Mowa ciała jest znana z innych agam brodatych: kiwanie głową wobec rywali i machanie przednią łapą na znak uległości. Pokaz brody jest słaby, ponieważ broda jest słabo rozwinięta.

Pozwól nowemu zwierzęciu przyzwyczajać się do terrarium przez około dwa tygodnie, zanim weźmiesz je na rękę. Podawaj pokarm pęsetą i trzymaj dłoń nieruchomo w terrarium, aż zwierzę się uspokoi. Podnoś je, podpierając tułów i kończyny. Zwierzęta, które się chowają albo są ciemne i wycofane, często są wychłodzone lub zestresowane.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Wiek osiągania dojrzałości płciowej nie jest udokumentowany. Samce mają szerszą głowę i wyraźniejsze pory udowe niż samice. Zwierzęta do rozrodu muszą być w pełni wyrośnięte i w dobrej kondycji, a samica musi otrzymywać dużo wapnia.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

GODY I KOPULACJA

Kopulacja i okres rozrodczy nie są udokumentowane dla *Pogona minima*. U *Pogona minor* samice w ciąży obserwuje się od połowy lipca do końca grudnia. Chłodny okres spoczynku zimą zapewniaj tylko zdrowym, dobrze odżywionym zwierzętom; jego długość i temperatura nie są dla tego gatunku znane. Umieść samicę u samca na krótki czas, a potem je rozdziel.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Wielkość zniesienia nie jest udokumentowana dla *Pogona minima*. Wartość w ramce (5-19 jaj) zapożyczono od *Pogona minor*, a mniejszy gatunek składa prawdopodobnie mniej jaj. Zapewnij samicy pojemnik do składania jaj z warstwą wilgotnego piasku i ziemi o grubości co najmniej 25 cm, w której można kopać. Samica, która nie znajdzie odpowiedniego miejsca, może rozrzucić jaja po terrarium, gdzie wyschną, albo je zatrzymać; to drugie wymaga weterynarza.

INKUBACJA

U *Pogona minor* wyklucie następuje po 58-64 dniach w 29 °C. Wartości zapożyczono właśnie stamtąd. Umieść jaja w inkubatorze na wilgotnym wermikulicie i nie obracaj ich.

ODCHÓW MŁODYCH

Młode są małe i należy je trzymać na twardym podłożu, np. ręczniku papierowym, dopóki nie zaczną niezawodnie jeść. Podawaj owady codziennie i zapewnij takie same warunki świetlne i cieplne jak dorosłym: miejsce do wygrzewania, UVB i wapń na całym pokarmie. Sortuj je według wielkości, aby nie odgryzały sobie palców i ogonów.

Zdrowie i częste błędy

Błędy w hodowli są najczęstszą przyczyną chorób. Chore gady długo ukrywają chorobę, dlatego waż zwierzę co tydzień i notuj masę, apetyt, odchody i linienie. Lista dotyczy agam brodatych ogólnie.

- Metaboliczna choroba kości przy zbyt małej ilości UVB, wapnia lub zbyt niskiej temperaturze.
- Otyłość i dna moczanowa przy zbyt dużej ilości pokarmu i zbyt małej ilości wody.
- Choroby zębów i zapalenie jamy ustnej.
- Zaparcia przy zbyt niskiej temperaturze, odwodnieniu lub pasożytach.
- Pasożyty wewnętrzne i roztocza; zleć badanie próbki kału, gdy zwierzę jest nowe.
- Niezłożone jaja u samic.

Utrata apetytu, ospałość, opuchnięte stawy i zwierzę, które przestaje jeść, to powód do wizyty u weterynarza doświadczonego w leczeniu gadów. Gady często są nosicielami salmonelli, dlatego myj ręce po dotykaniu zwierząt, terrarium i wyposażenia.

Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.